

Ministry of Education

Keesuman Kuutiinyoo

krēediitaab taay
Kitaabuutaab
kipsumannyaanteet

1

Ribootiin siruuteechu.

Momii kereeryaanteetab siruuteechu chee kimuuche keyiisto, keweech antoo kimuusto am keeltaake nto kubuntee terekyeet ake tukul, kumanachoomchi siriinteetaab kitaabuuni .

Siriisyeetaab taayta 2023

@ Kokweetaab tereewoosyeekaab sumaneet am yemeetab Kenya .

ISBN NO: 978-9914-43-279-4

Kisiire ankusaat kokweetaab tereewoosyeekaab sumaneet am yemeetab Kenya.

Loleetaab barweet -30231-00100

NAIROBI- KENYA

Telephone: (020) 3749900-9, 3747994

Fax: 254 (020) 3639130

E-mail: info@kicd.ac.ke

Table of Contents

Mētitaab Taay: Kaa.....	1
Mētitaab Āyēēng’: Suguul	7
Mētitaab Sumaneet Nyēbo Sōmōk: Ātēbuutēk Chēē Kāroomēch.....	13
Mētitaab Sumaneet Nyēbo Ang’wan: Tiliilindaab Pōōrto...	19
Mētitaab Angwan:	19
Mētitaab Sumaneet Nyēbo Muut: Āsiiswēk Āk Yeegoosyek	29

MĒTITAAB TAAY: KAA

A. Keeng'alaal

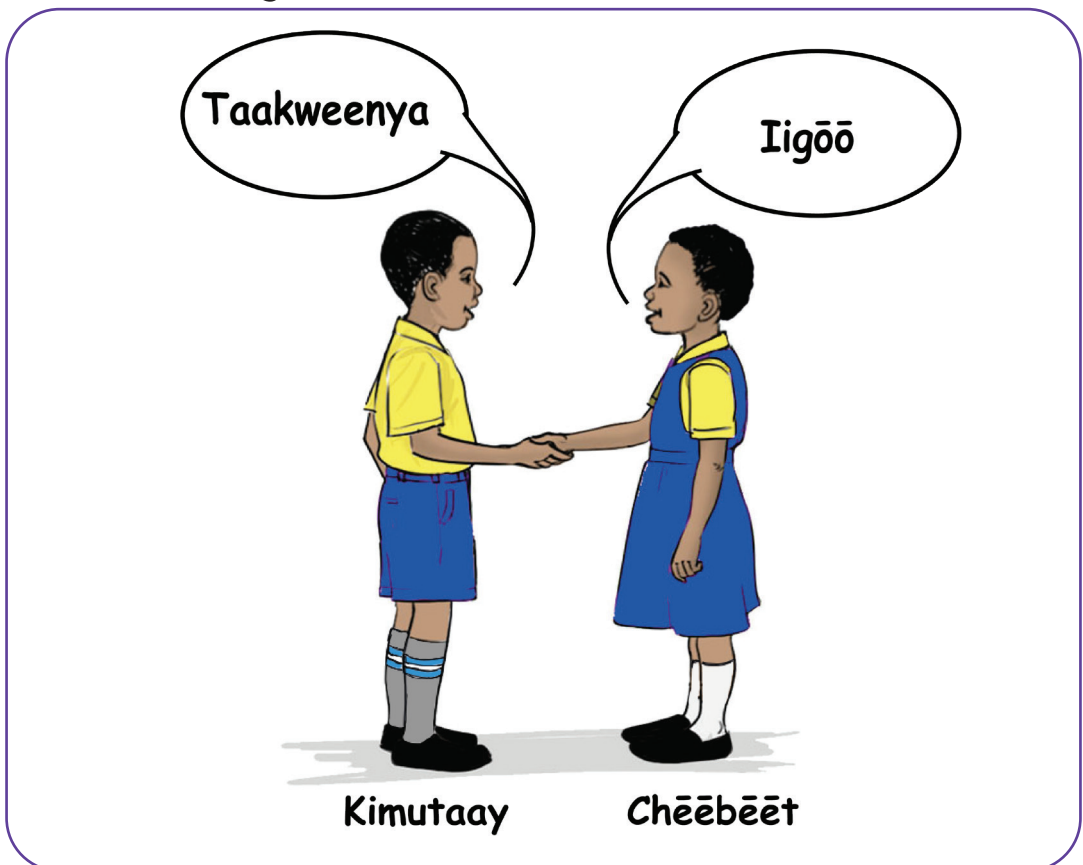
Yiisyēētaab taay:

Yēpchi yiit tyēēnto āngiityēēn tyēēnoo.

Yiisyēētaab āyēēng'

Kas āngiisubooyiisyē

Mwoowu ng'aleechu:

Chameetaab keyy

Kimutaay

Chameetaab keyy

Chēēbēēt

Kēēchāmē kēēy

Chēēbēēt Kimutaay

Ōchāmū nēē

Kiboor

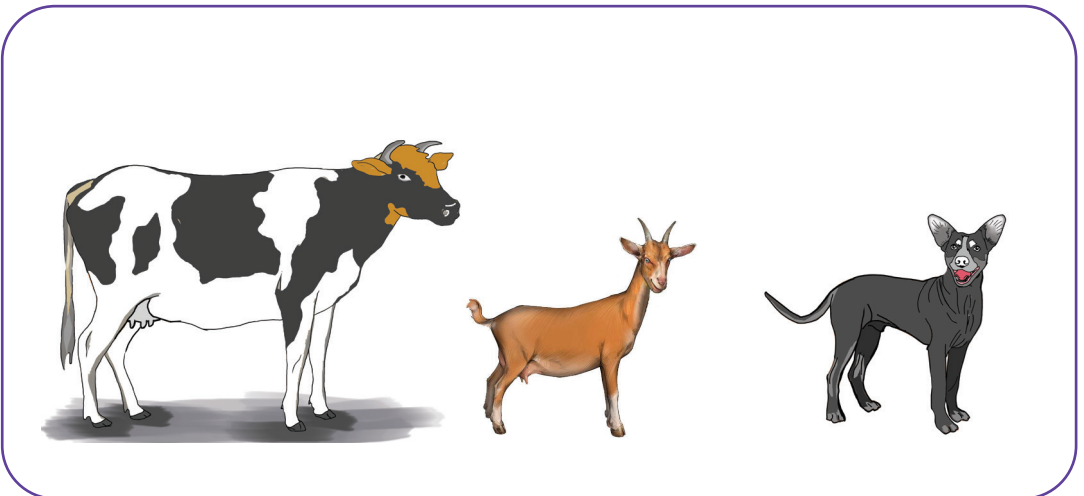

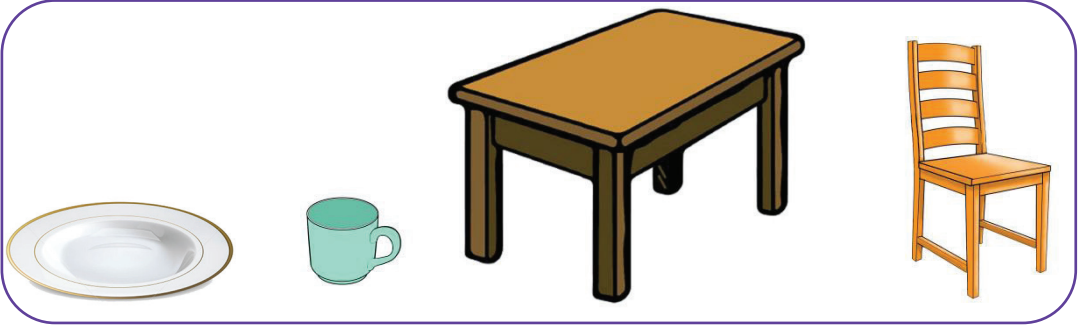
Yiisyēetaab sōmōk: Kyoorēērēn.

B. Kas angimwoow

Yiisyēetaab taay

Igāsē nee ām piichanichu?

Yiisyēetaab āyēēng'

Kas āngiisubooyiisyē

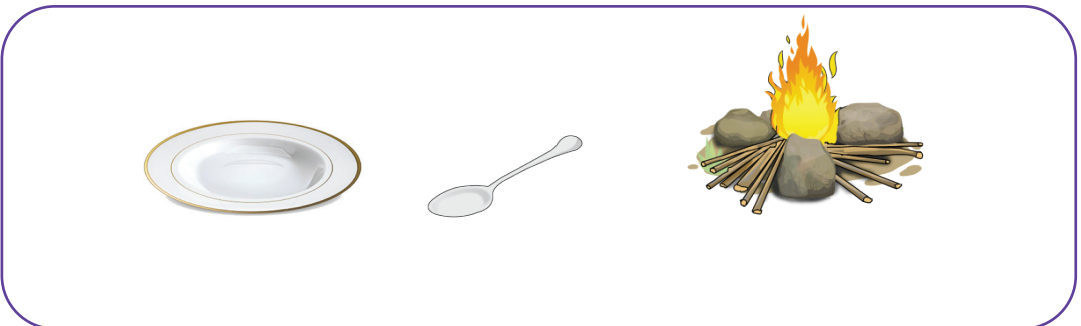
Yiisyēetaab sōmōk: Kyoorēērēn

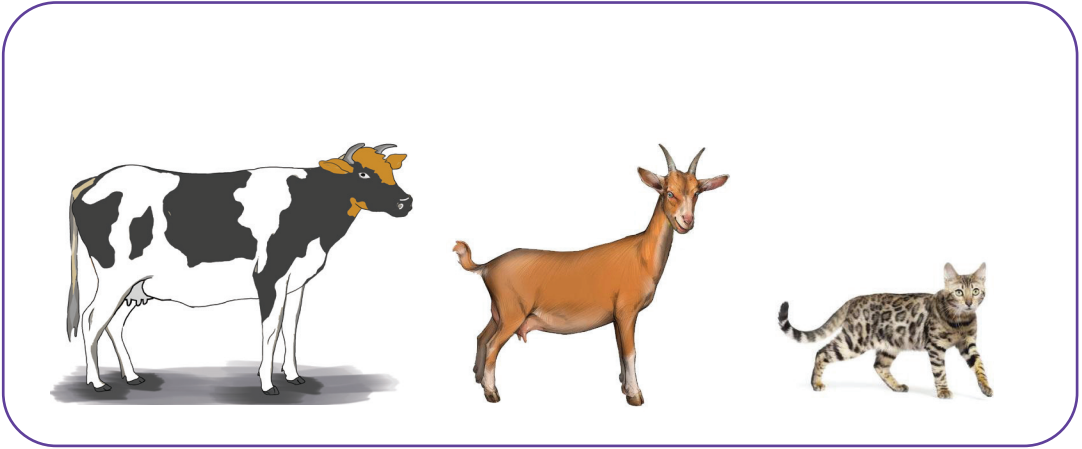
- Taakweenya - iigōō.
- Ichāmu nee moomo - ChēēbētĀchāmē keey.
- Ōchāmu nee? - Kēēchāmē keey
- Subay Kimutaay? Abo Kuuko.

C. Keesuman

Yiisyēetaab taay:

Kyoorēērēn: Mwoowu kiyēē igāsē ām piichaanik

1. Saanit

4. Ng'orooryēēt

2. Kichiikēēt

5. Pusiit

3. Maata

6. Teeta

Yiisyēētaab āyēēng'

Kwey kaatiit āngiimwoowu kiyēē igāsē.

Yiisyēētaab sōmōk: Kuyēētyēēchiing' :chii ām kaa ingēt tuguuk āk tyoong'iik choo mii kaa. Riibēē keey tyoong'iik āk maata.

D. Kēēsiriisyē

Yiisyēētaab taay: Kas kitaabuung'uung'. Ng'ōōtyi yēbo yoomeet kiyēē igāsē.

ā ē ī ō u

Yiisyēētaab āyēēng'

Yēyiisyē āk choorweeng'uung' omitmiit twēguutēk
choo kōōng'ōōtyinē yēbo yoomeet.

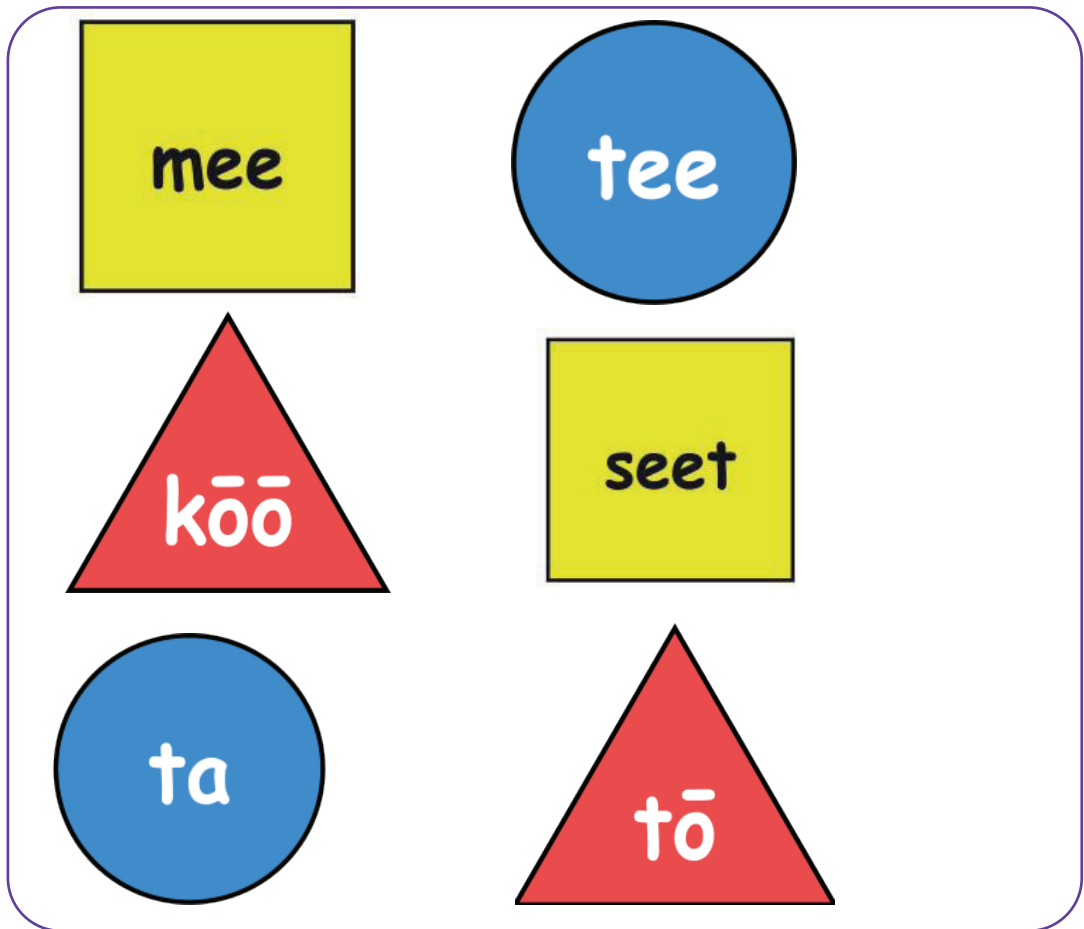
Yiisyēētaab sōmōk

Sirchi nanyuun kitaabuung'uung'ng'aleek choo
kēēng'ōōtyinē yēbo yoomeet.

MĒTITAAB ĀYĒĒNG': SUGUUL

A. Yiisyēētaab taay

Yēpchi yiit angiimway

Kas ng'ōōtēywēēk.

- Igāsē nee?
- Mwoochi choorweeng'uung'.

Yiisyēētaab āyēēng'

Ōyuu āyēēng';

- a) Suman kiyēē mii ng'ōōtēywēēk.
- b) Yēpchi yiit yoo sumānē :choorweeng'uung'.

Yiisyēētaab sōmōk

Ōyuu āyēēng',

- a) Ōtuuyē kiyēē mii kuuynook sōmōk oyeyte ng'ālyoontēēt.
- b) Ōtuuyē kiyēē mii ngwaatyēet oyeyte ng'ālyoontēēt.
- c) Ōtuuyē kiyēē mii kuuynook ang'wan choo āyēēchiin komoswookik oyeyte ng'ālyoonteet.
- d) Ōsumānchi keey ng'aleechaata.
- e) Yēpchi yiit yoo sumānē :choorweeng'uung' ng'aleechaata.

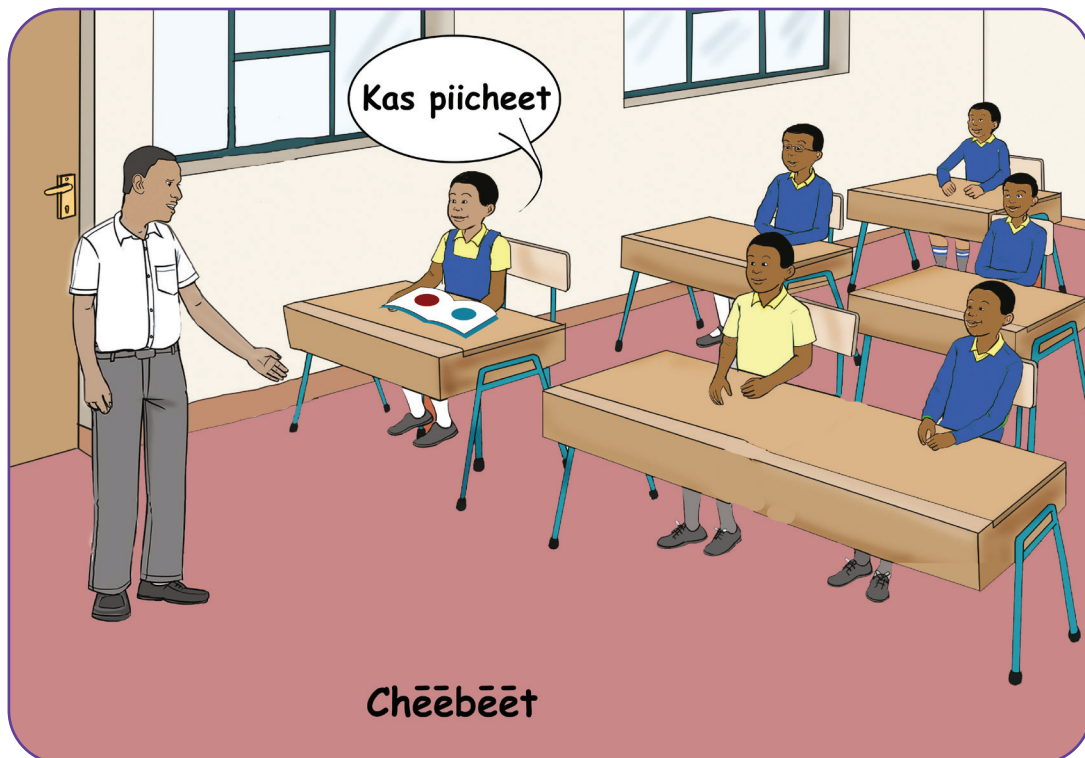
B. Keeng'alaal

Yiisyēētaab taay

Mwoochi choorweeng'uung',

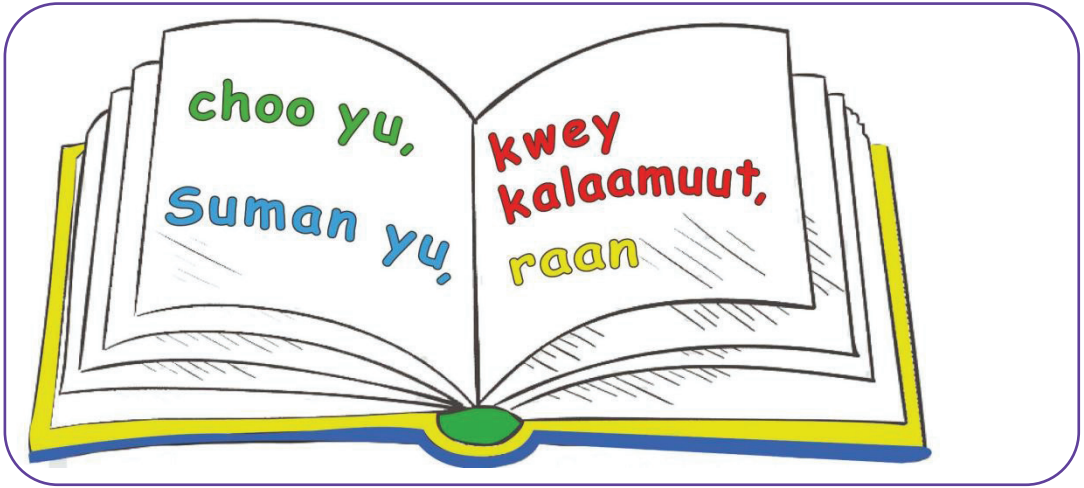
- a) Kiyēē mwoowook' :kānēētiindeet ōyēy.
- b) Ām nee yu ōkoonyitē kānēētik?

Yiisyēetaab āyēēng'

- Kas piicheet.
- Mwoochine :kānēētiindēēt Chēebēēt kuyey nee?
- Kuyey nee chēebēēt?
- Ām nee yu māchāktōōs kukoonyiit :Chēebēēt kānēētiindēēt?

Yiisyēetaab sōmōk

- Kas piichaani mii yu taako.
- Mwoochi choorweeng' uung' kiyēē māchāktōōs kuyey.
- Yey kiyēē mwoowuung' :choorweet.

B. Keesuman

Yiisyēetaab taay

Ām kāāruruugōōsyēk:

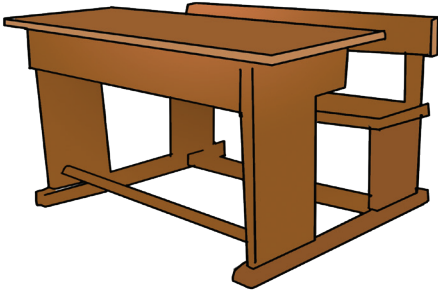
- Ogas piichēēt angotwaach chewuutook chebo tay am kaynookaab pichaaniichu.

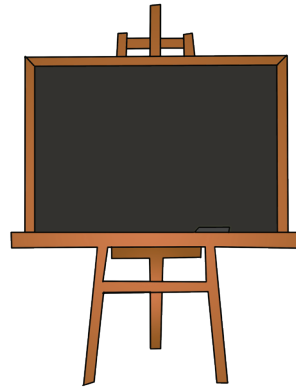
Mbiireet

Kēēngērēēt

Tēēskiit

Plaakbōōd

b). Twech chēwuutēk chēbo taay ām ng'aleechu.

- a) Kalaamuut
- b) Sukuul
- c) Meeseet
- d) Keewet

Yiisyēētaab āyēēng'

ōyuu āyēēng',

- a) Omwaay kāāynōōkaab tuguuk chēē mii sukuul.
- b) Osuman ng'aleechoo.
- c) Sirchi ng'aleechoo kitaabuong'uung'.

Yiisyēētaab ang'wan

Sumānchi chii nyēē mii kaa ng'aleechaa kēēsirē.

D. Kēēsiriisyē

Yiisyēētaab taay

Sirchi yebo yoomeet ng'aleechu:.

- a) Meeseet
- b) Kalaamuut
- c) Ofis

Yiisyēētaab āyēēng'

Nyiit nyugutaanik chēē mamii.

- a) Kala—muut
- b) Mees—et
- c) Ofi—s
- d) Kl—as

Yiisyēētaab sōmōōk'

Wēēmwoochi chii nyēē mii kaa kutoorētiing' ing'oot piichaanikaap kāāynōōchu mii yu boore.

- Kooto
- Kalaamuut
- Meeseet

MĒTĪTAAB SUMANEET NYĒ- BO SŌMŌK: ĀTĒBUUTĒK CHĒĒ KĀROOMĒCH

A. Yēpchi yīit angiimwaay

Yiisyēētaab taay

- a) Yēpchi yīit tyoongōōchēēt.
- b) Ng'ālōolēē nee tyoongōōchēēt?
- c) Mwoowu kāāynōōgaab piiko ām tyoongōōchēēt.
- d) Mwoowu ng'aleek chēē ibooru ātēbuutēk chēē kāroomēch ām tyoongōōchēēt.

Yiisyēētaab āyēēng' Yēpchi yīit

Ām kāāruruugōōsyēk

- a) Yēpchi yīit tyoongōōchēēt nyēē raru:
kāānēētiindēēt/toondeet/technolochaa
- b) Ketyi keyy iraru tyoongōōchoonoo.

B. Keengalaal

Yiisyēētaab taay Saanduyeet

- a) Mwoowu saanduyeet.

Ātēbuutēk chēē kārōōmēch

- i. Yoo kakwa :tāyēēk, ālē ōtoogootiin.
- ii. Yoo ātookwēēsē tāyēēk, āyimē.
- iii. Yoo rōōtē :tāyēēk, ālē chameetaab keey.
- iv. Yoo kākēētuwēnoo, ālē kōōngōy.
- v. Yoo āmāchē kiy, ālē toorētoo.
- vi. Yoo kaakuste, ālē muutyō.
- vii. Ng>ālōolēē nee :saanduyēet?

Yiisyēētaab āyēēng'

- a) Oyey ārēērēētaab ng'aleechu.
 - i. **Tēēmuko:** lēyyē Liimo, toorētoo kalaamuut.
 - ii. **Liimō:** Muutyō. ātinyē ageenge. Soom Pkōōrir.
 - iii. **Tēēmuko:** kōōngōy.
 - iv. **Liimō:** Itaagaat Teemuko.
- b) Ng'aleek ngocho chēē ibooru atebuutēk chēē karōomech am ng'alaaleet?
- c) Mwoowu ng'aleek alak chēē ibooru atebuutēk chēē kārōōmēch.

C. Keesuman

Yiisyēetaab taay

Ōyuu āyēēng>;

- a) Ogas piichēēt.
- b) Ogase nee?
- c) Osuman ng'aleek chēē mii piichēēt.

Yiisyēētaab āyēēng'

- a) Kas jedwaliit.
- b) Muutu ng'aleechu ām jedwaaliit.
lēyyē, muutyo, kōōngōy, sārwoo, itaagaat

a	l	ē	y	y	ē	m	p
l	m	u	u	t	y	o	ch
e	k	ō	ō	n	g	ō	y
w	s	o	m	w	e	r	o
y	r	o	t	r	s	k	k
n	s	ā	r	w	o	o	p
s	u	i	p	y	f	o	o
i	t	a	a	g	a	a	t

Yiisyēētaab taay

- a) Yēpchi yīit kānēētiindēēt yoo sumānē ng'aleek.
- b) Sirchi ng'aleechoo kitaabuung'uung'
angipoorchi chorweengúung kusuman

Yiisyēētaab āyēēng'

Nyīit sāng'āruunēk ām sēēndēēnsiinēchu.

- a) _____ ibir kēēngērēēt. (kōōngōy, sārwoo)
- b) _____ kany āwē saang'. (lēyyē, itaagaat)
- c) _____ kaaliiny. (kaamwaay, muutyo)
- d) _____ kubo kalaamuut. (kōōngōy,
muutyo)

D. Yiisyēētaab Sōmōk

Sir āngisumānchi chii nyēē mii kaa ng'aleek āyēēng'
chēē rubtoo keey āgoo ātēbuutēk chēē kārōōmēch.

MĒTITAAB SUMANEET NYĒBO ANG'WAN: TILIILINDAAB PŌŌRTO

MĒTITAAB ANGWAN:

A. Yēpchi yiit angiimwaay

Yiisyēētaab taay: Tyēēn tyēēni.

Āng'ēētē korrōn.

Āwuunē koonyekyuu.

Wuun wuun wuun.

Āchāmē tiliilindo.

Āng'ēētē korroon.

Āsiitē keelekyuu.

Siit siit siit.

Āchāmē tiliilindo.

Āng'ēētē korrōn.

Ābārē buutēēkyuu.

Bar bar bar.

Āchāmē tiliilindo.

- a) Tyēēnchi :chii ām kaa tyēēni.
- b) Tyēēnchi chōōrōōnuutēkuuk tyēēni ām kaa.

Yiisyēētaab āyēēng'

Mwaay sanduyaandani

Tiliilindo

Chēēsorboobi wē Chēēsorboobi.

Mēēwuunē koonyek, karootee murwoogook.

+Mēētur ākoy āyu āngumii :sābuniit.

Chēēsorboobi wē Chēēsorboobi.

Māsiitē keelek, kātuuryo kut kunuuncho.

+ Mēētuur ākoy āyu āngumii mswaagiit.

1. Yēpchi yiit saanduyeet.

2. Mwoochi kāānēētiindēēng'uung'

a) Kirootee nee konyekaab Chēēsorboobi?

b) Kiunee keelakaab Chēēsorboobi?

c) Ndo ki inying' ku Chēēsorboobi, kiiyēyē nee?

Yiisyēetaab sōmōk: Yēpchi yiit angimwaay.

Ābārē puuteekyuu.

Awuune koonyekyuu

Āwuunē angeenyuu
nyēbo āwut

Āgērē kuutiinyuu yoo
āloolē

B. Keeng'alaal

Yiisyēetaab taay

Yēēchi ng'aleek choo kāmwooyē :kānēētiindēēt.

Kichanuweet

Mswaagiit

Sābuniit

Saagityeekaab keelek

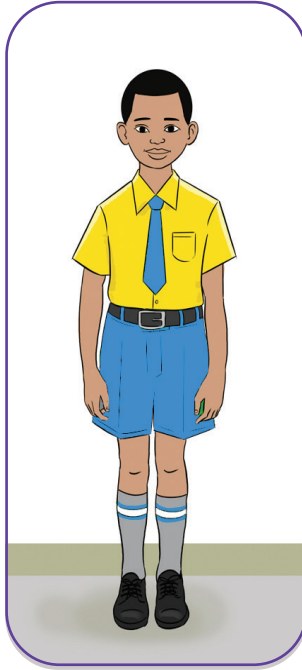

Seereerweet

Angeetaab āwut

Yiisyēetaab āyēēng' Ong'alaalee piichēēt.

Yiisyēetaab sōmōk: Tyēēn tyēēni.

- i. Siit siit siit, asiite keelekyuu.
- ii. Siit siit siit, asiite keelekyuu.
- iii. Āsiitē keelek kwaak, karaam tiliilinto.

C. Keesuman

Yiisyēetaab taay

Kas piichaanik. Mwoochi choorweeng'uung' kiyēē igāsē.

Yiisyēetaab āyēēng'

Suman tyoongōochoochu.

Tyoongōochēēt nyēbo taay

- i. Wolee kēeriibtooy puuldook.
- ii. Kāroomēch :puuldookkaab Chēēbeet.
- iii. Nwoogēch āngutiliilēch.
- iv. Rārē āngusiitē kwaak.

Tēēbuutēk

Wālu tēēbuutēchu kuu wōloo mwooytooy tyoongōochēēt.

1. Ng'āloolēē nee :tyoongōochēēt? _____
2. Ng'oonnyēē boondo puuldook chēē tiliilēch? _____
3. Kēērārēē nee puuldook? _____

Tyongōochēetaab āyēeng'

- i. Āwunnyēk chēē tiliilēch
- ii. Kēēkuurēēnoo Rōōtich.
- iii. Moomo nyeenyuu nyi.
- iv. Kēēmiitē kiiwuunē āwunnyēk.
- v. Kēēchāmē āwunnyēk chēē tiliilēch.

Tēebuutēk

Wālu teebuutochu ku woloo mwoytooy tyongōochēēt.

1. Ng'ālōolēē nee
:tyongōochēēt? _____
2. Ng'oo chēē mii tyongōochēēt? _____
3. Yēyēnee:pichoomiityongōochēēt? _____

Kutoorētiing' chii nyēē mii kaa, iyēyiisēē tēknolochaa isuman tuguuk chēē kēēyēyiisēē kēēriibēē tiliilindaab pōōrto.

C. Kēēsiriisyē

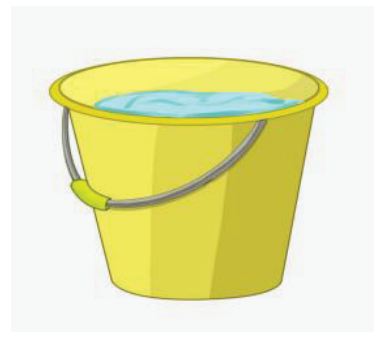

Yiisyēētaab taay:

Sir Yiisyēētaab tuguuchu.

Yēyiisyēē ng'aleechu inyiit sāng'āruunēk.

1. Kēēbārēē buutēēk
2. Kēērārē buldook
3. Kiwuunē āwunnyēk
4. Kiwuunēē sirook

Kiito	Yiisyēēnyii
	<hr/>
	<hr/>

	<hr/>
	<hr/>

Yiisyēetaab āyēēng' _____

Nyiit nyugutaanik choo māmii.

- a) mswaag _ it
- b) wu _n
- c) t_liil
- d) b_r

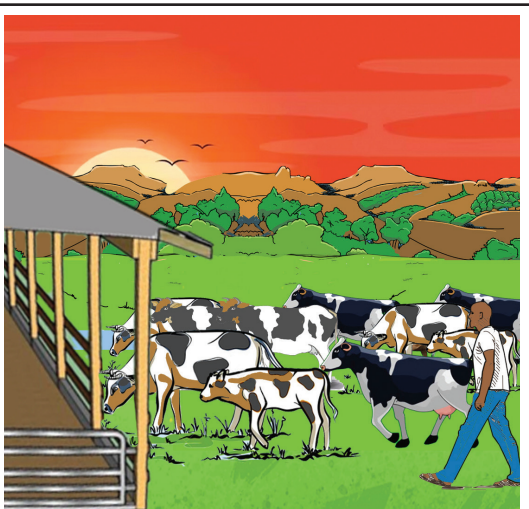
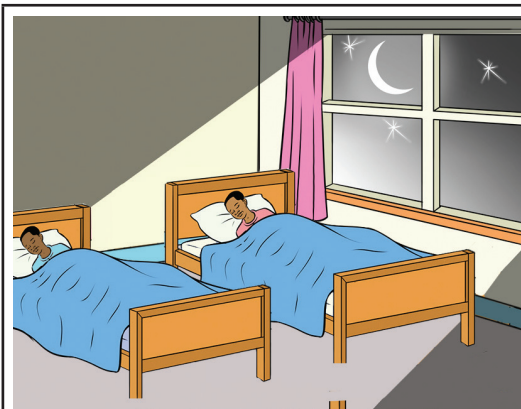
Kutoorētiing chii nyēē mii kaa ing'oot tuguuk alak chēē kēēriibē tilildaab pōorto āngiisir kāāynōōkwaa.

MĒTĪTAAB SUMANEET NYĒBO MUUT: ĀSIISWĒK ĀK YEEGOOSYEK

A. Yēpchi yiit angiimwaay

Yiisyēētaab taay

Ōyuu āyēēng' ogas piichaanik. Oteebee keyy āk
choorweeng'uung' kiyēē ōgāsē.

Yiisyēetaab āyēeng'

Yēēchi kiyēē mwooye :kāānēētiindēēt.

Yiisyēetaab sōmōk:

- i. Yēēchi ityēēn kuu kāānēētiindēēt.
- ii. Kaakwaama anii kēmēwuut.
- iii. Kaakwaama anii kēmēwuut.
- iv. Āmāchē āwē kaa.
- v. Āmāchē āwē kaa.
- vi. Kāākuyityiin :āsiiswēk.
- vii. Kāākuyityiin āsiiswēk.
- viii. Chameetaab keey kāānēētiin.
- ix. Chameetaab keey kaanēētiin.

Tēēbuutēk

1. Kyaam nee chiichi ng'āloolē? _____

2. Ām nee yu māchē kuwo kaa? _____

Tyēēnchi tyēēnoo chii nyēē mii kaa.

B. Keeng'alaal

Yiisyēetaab taay:

Tyēēn tyēēni

- i. Saayit ageenge-Anii nyoo kāāwē suguul
 - ii. Saayit tisab- anii nyoo kāwēēchi keey kaa.
 - iii. Kāyimēn kōōrēēt - kārōōt tuuga kaa
 - iv. Kwēēmooy kōōro -anii nyoo kaaruchi keey.
- Kuyyeech kōōrēēt - ang'eetee rwoo.

Yiisyēetaab āyēēng'

Kas piichaanik angoong'alaalee

Activity 1

a) Igāsē nee?

b) Nee nyēē kiyeyekay ām -piicheetaab taay?

c) Nee nyēē kiyeyekay ām -piicheetaab āyēēng’

yoomeet,

boolik,

asiis,

yiiwoot/ roopta)

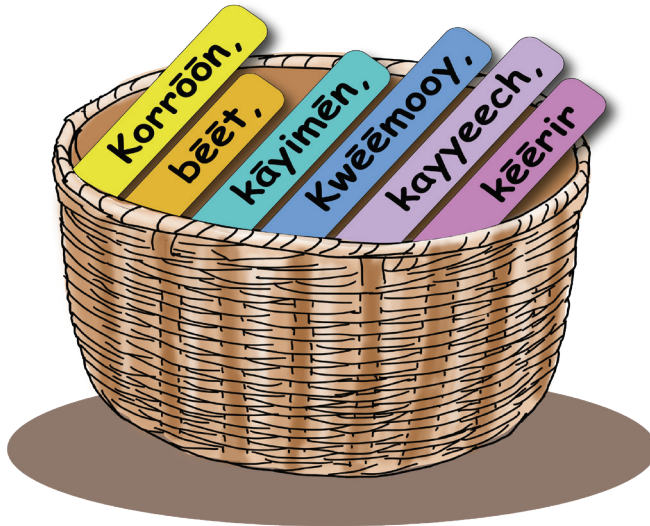
Igāsē nee?

Yēyē nee :piiko am yeegoosyechoo?

C. Keesuman

Yiisyēetaab taay:

Kwey ngālyoondeet angiisuman.

a) Ng'alaalee piichēēt.

- b) Suman tyoongōōchooni
- i. Kilay :asiista kuyaam :saatyeet.
 - ii. Koobat: baaba mbareet.
 - iii. Kirōōbēn :roobta, keechaan āmiik.
 - iv. Yu kābiityo :āmiik kung'ērēkiis :piiko.
- c) Wālu tēēbuutēchu
- v. Ng'āloolēē nee :tyoongōōchēēt?
 - vi. Ng'oo nyēē kiibātisyē?
 - vii. Kyaam nee tuuka yu kalay asista?
 - viii. Kiyey nee: piiko yu kāākurōōbēn?

D. Kēēsiriisyē

Yiisyēētaab taay:

Tuuyē nyugutaanik kuyēk ng>aleek choo po yeegoosyek.

k	a	b	c	e	k
a	s	d	i	s	o
y	ch	k	l	m	r
i	o	p	r	s	r
m	u	w	y	o	o
e	e	t	k	a	o
n	k	e	m	o	n

Waang'te sēendēēnsiinēchu

Kuu nyi:

kāyimēn korrōōn asiis

Kēēbēētii suguul _____.

1. Kiibātiisyē yoo _____ kōōrēēt.
2. Rōōtu tuuga yoo _____ kōōrēēt.

Wokutoorētiing' :chii ām kaa ing'oot piicheet nyēē
ibooru yoo rōōbēne.

Yiisyēētaab Somook Yebchi yīit angisir

Yēpchi yīit āngiisir sēendēēnsinēk chēē sumānuung'
kānēētiindēēt.